

Републички педагошки завод
Бањалука

Инспектор просвјетни савјетник за енглески језик
Татјана Богдановић

16.08.2010.године

АНАЛИЗА СТАЊА ОПРЕМЉЕНОСТИ СРЕДЊИХ ШКОЛА У НАСТАВИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Циљ истраживања: Утврдити стање опремљености кабинета/учионица за наставу енглеског језика у средњим школама у Републици Српској, направити анализу истог и доћи до одређених закључака из којих ће проистећи одређене препоруке за побољшање и унапређење тренутног стања.

Инструменти истраживања: Упитник за снимање стања опремљености школа за наставу енглеског језика у средњим школама

Задаци истраживања:

- а) Креирати упитник за снимање стања опремљености школа за наставу енглеског језика у средњим школама,
- б) Дистрибуирати упитник у средње школе,
- в) Прикупити податке које су школе доставиле,
- г) Направити анализу прикупљених података,
- д) Написати закључке и препоруке на основу добијених резултата анализе.

Реализација

а) Креирани Упитник за снимање стања опремљености школа за наставу енглеског језика у средњим школама садржао је двојаку врсту питања: питања која су се односила на стање у школама које имају кабинете за енглески језик и питања која су се односила на стање у школама које наставу енглеског језика реализују у учионицама.

Опремљеност кабинета за енглески језик у школама

Школа:
Мјесто/Општина:
Број ученика:
Број одјељења:
Број предавача енглеског језика:
Укупан број часова енглеског језика у школи: 40

1. У школи постоји посебан кабинет за извођење наставе страних језика
  - а) ДА – постоји фонолабораториј за наставу енглеског језика

- б) ДА – постоји један кабинет,
- в) ДА – постоји један кабинет, али се користе и друге учионице,
- г) НЕ – не постоји кабинет, настава се изводи у учионицама опште намјене

Ако је ваш одговор ДА на питање број 1., одговорите на слиједећа питања:

2. Кабинет је опремљен:

Веома добро   Добро   Задовољавајуће   Лоше

3. Кабинет користи:

- а) 1 наставник енглеског језика,
- б) више наставника енглеског језика,
- в) наставник енглеског језика и наставници других предмета.

4. У кабинету постоје слиједећа наставна средства и учила:

- 1.) ТВ/видео или DVD плејер,
- 2.) Касетофон/аудио CD плејер,
- 3.) DVD и CD-ови или аудио касете,
- 4.) Графоскоп,
- 5.) Рачунар и видео бим,
- 6.) Тематски постери,
- 7.) Ријечници,
- 8.) Стручна литература за наставнике,
- 9.) Помоћна литература/лектира за ученике,
- 10.) Друго (навести).....

5. У школи, за наставу енглеског језика, постоји могућност кориштења рачунара и интернета:

ДА - у преткабинету је постављен рачунар за потребе наставе страних језика,
 ДА – у зборници или некој учионици постоји рачунар који користе сви наставници,
 НЕ - нема приступа рачунару и интернету

Ако је ваш одговор НЕ на питање број 1., одговорите на слиједећа питања:

6. Настава енглеског језика се изводи на слиједећи начин:

- 1. у неколико учионица које мијењамо зависно од распореда, или
- 2. у неколико учионица јер свако одјељење има своју учионицу.

7. Наставна средства и учила се остављају у:

- 1. преткабинету за стране језике,
- 2. зборници, у претинцима за стране језике,
- 3. друго (наведите) _____

8. У настави користимо слиједећа средства и учила:

- 1.) ТВ/видео или DVD плејер,
- 2.) Касетофон/аудио CD плејер,
- 3.) DVD и CD-ови или аудио касете,
- 4.) Графоскоп,

<p>5.) Рачунар и видео бим,   6.) Тематски постери,   7.) Ријечници,   8.) Стручна литература за наставнике,   9.) Помоћна литература/лектира за ученике,   10.) Друго (навести).....</p>
<p>9. У школи, за наставу енглеског језика, постоји могућност кориштења рачунара и интернета: ДА - у преткабинету је постављен рачунар за потребе наставе страних језика,   ДА – у зборници или некој учионици постоји рачунар који користе сви наставници,   НЕ - нема приступа рачунару и интернету</p>
<p>10. Као стручни актив, које сте активности и иницијативе покренули за побољшање тренутног стања опремљености у настави енглеског језика у вашој школи:</p>
<p>Наведите приоритете дјеловања (став актива о томе шта је најбитније и најхитније да се покрене у вашој школи за побољшање стања по овом питању)</p> <hr/>
<p>Уколико имате коментар:</p> <hr/>
<p>* Напомена: Стручн актив за енглески језик школе треба да електронски попуни табелу и поштом, факсом или електронским путем достави у Републички педагошки завод, савјетнику за енглески језик, на адресу: t.bogdanovic@rpz-rs.org.</p> <p style="text-align: right;">Хвала на сарадњи.</p>

Слика 1. – Упитник за снимање стања опремљености школа за наставу енглеског језика

б) Креирани упитник за снимање стања опремљености кабинета/учионица за наставу енглеског језика у школама је дистрибуиран, електронским путем, средњим школама (гимназијама, средњим стручним и техничким школама) у пет регија Републике Српске. У упутству, активни професора енглеског језика су требали да попуњени упитник доставе савјетнику за енглески језик у року од мјесец дана. Упитник је могао бити послат поштом, факсом или електронским путем.

в) Прикупљање образаца са траженим информацијама је протекло планираном динамиком. Средње школе, тј. активни енглеског језика су доставили анкетне листове са својим одговорима.

Регија Бањалука : 24 школе,
 Регија Бијељина: 15 школа,

Регија Добој: 15 школа,
Регија Фоча: 16 школа,
Регија Приједор: 10 школа.

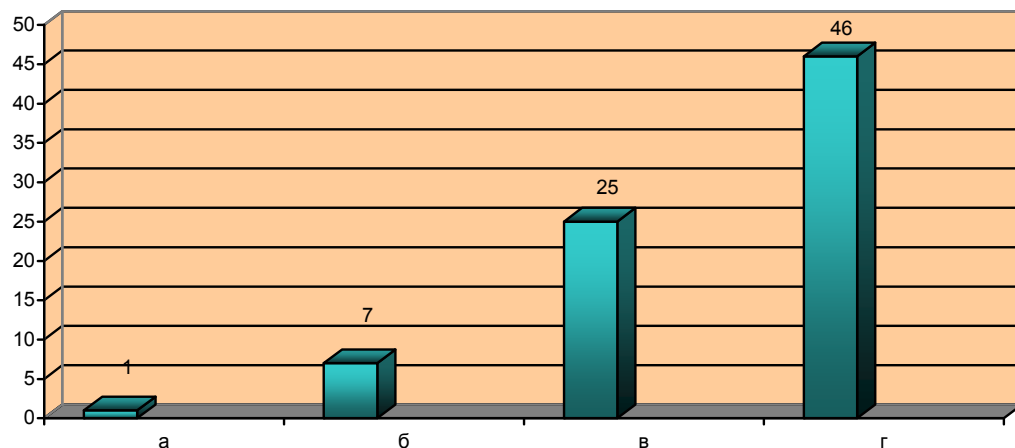
г) Након што су прикупљени анкетни листови од школа, прешло се на њихово разврставање по регијама, а затим је улиједила обрада података. Први дио обраде података се односио на статистичку обраду по регијама. Добијени су подаци и показатељи стања за сваку регију појединачно. Након што су добијени регионални подаци, урађена је статистичка обрада на нивоу цијеле Републике Српске.

Према добијеним подацима произилази да је у Републици Српској, у вријеме снимања стања опремљености кабинета за наставу енглеског језика у средњим школама, било:

Број ученика:	45 508
Број одјељења:	1 834
Број предавача енглеског језика:	238
Укупан број часова енглеског језика:	4 087.

На прво питање у анкетном листу се односило на то да ли у школи постоји кабинет за извођење наставе страних језика, понуђени су слиједећи могући одговори:

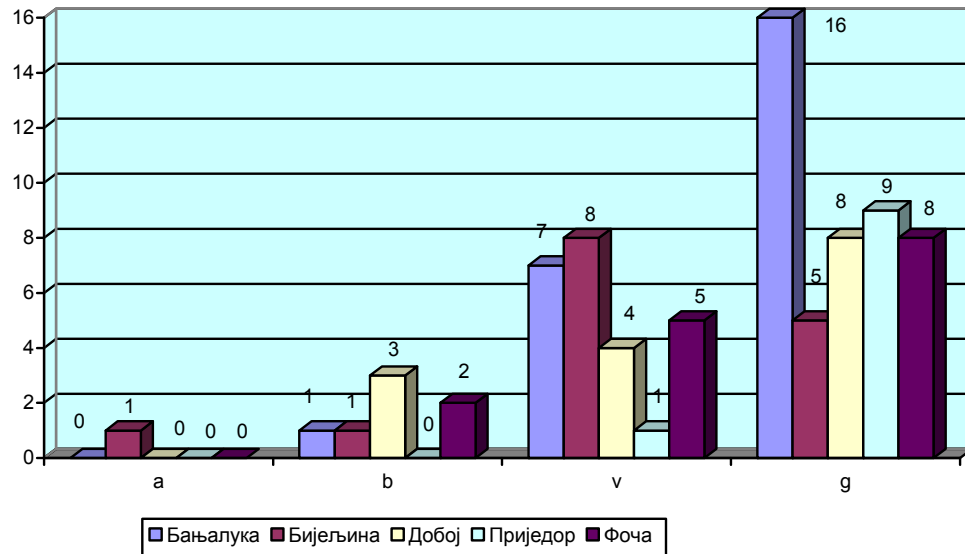
- а) ДА – постоји фонолабораториј за наставу енглеског језика,
- б) ДА – постоји један кабинет,
- в) ДА – постоји један кабинет, али се користе и друге учионице,
- г) НЕ – не постоји кабинет, настава се изводи у учионицама опште намјене.

Слика 2. - Да ли у школи постоји кабинет за енглески језик

Слика 2 приказује одговоре на питање о постојању кабинета за енглески језик у школи. Једна школа или 1,25% је потврдила постојање фонолабораторија за наставу енглеског језика у школи, 7 школа или 8.75% да у школи постоји кабинет за наставу енглеског језика, 25 школа или 31.25% је потврдило постојање кабинета, али се за наставу користе и друге учионице. 46 школа или 57.50% је дало податак да нема кабинета за енглески језик, већ да се настава реализује у учионицама опште намјене. Оваква ситуација говори о незадовољавајућем стању што се тиче школског простора предвиђеног за енглески језик, што одмах умањује и могућност организовања савременијих облика наставе, примјену

савремених метода и облика рада. Професори су суочени са ситуацијом да наставна средства морају да носе из учионице у учионицу.

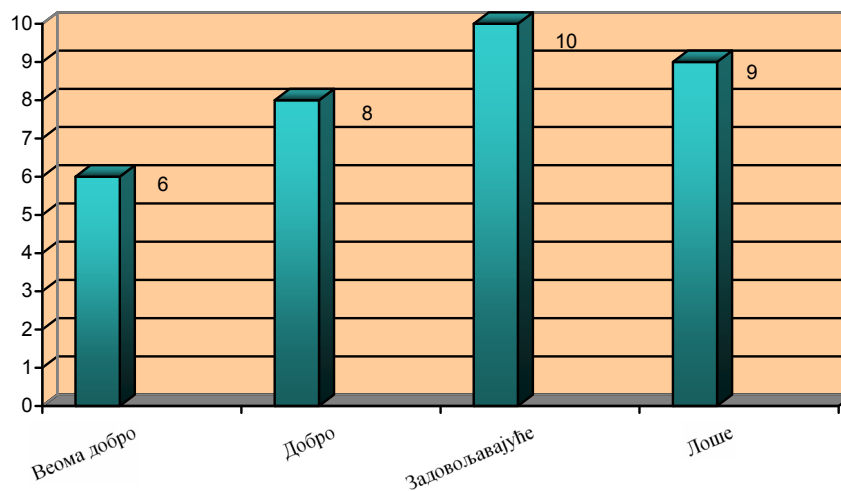

Слика 3. – Показатељи по регијама

Слика 3 показује дате одговоре на прво питање по регионалној подјели.

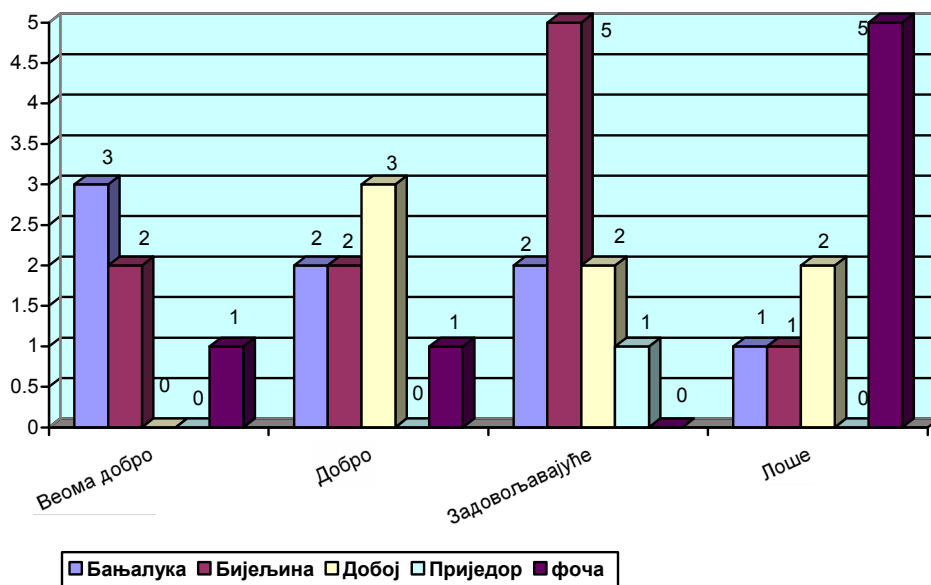
Први дио анкетног листа је садржао питања намјењена оним школама које имају кабинет за наставу енглеског језика и оне које имају кабинет али се користи више учионица опште намјене.

Друго питање се односило на квалитет опремљености тог кабинета. Понуђени су слиједећи одговори: веома добро, добро, задовољавајуће и лоше.

Слика 4: Како је кабинет за енглески језик опремљен

Шест школа или 18.18% је одговорило да је кабинет опремљен веома добро, 8 школа или 24.24% мисли да је кабинет добро опремљен, док 10 школа или 30.30% мисли да је кабинет опремљен на задовољавајућем нивоу. Девет школа или 27.27% је изјавило да кабинет за енглески језик није опремљен на задовољавајућем нивоу. Последње двије категорије дају преко 50% узорка, што говори да опремљеност кабинета не задовољава, а један је од веома важних фактора који говори о неусловима у којима се реализује настава енглеског језика. О примјени модерних метода и техника рада у поучавању страног језика у оваквим условима неможе бити ни говора.

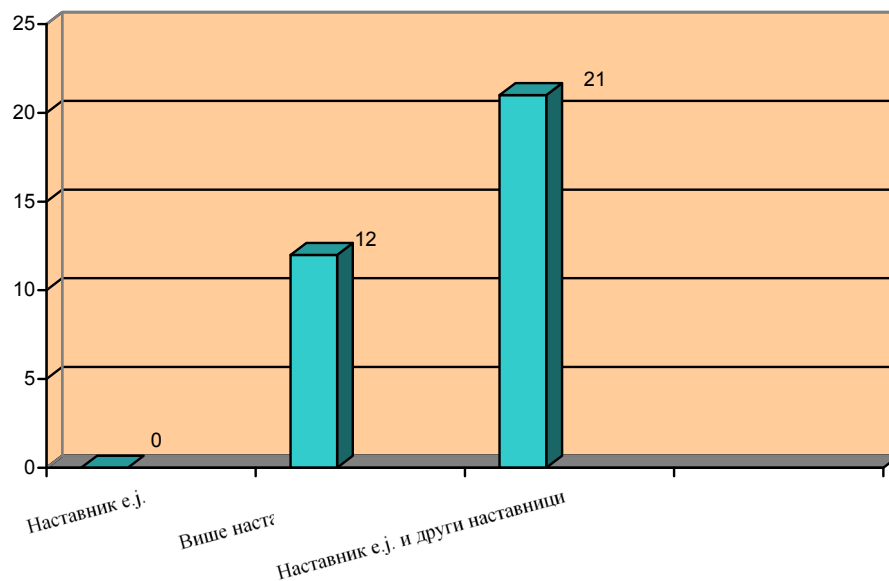

Слика 5 - Показатељи по регијама

Слика 5 показује стање опремљености постојећих кабинета у школама по регијама. Евидентно је да су веома добро опремљени кабинети у регијама Бањалука и Бијељина, да су добро опремљени кабинети у регијама Добој (3 школе), Бијељина и Бањалука (2 школе), док су задовољавајуће опремљени кабинети у регијама Бијељина (5 школа) и Добој и Бањалука (3 школе). Назадовољавајуће су опремљени кабинети у регији Фоча (5 школа), а затим у регијама Добој (2 школе) и Бањалука и Бијељина (1 школа).

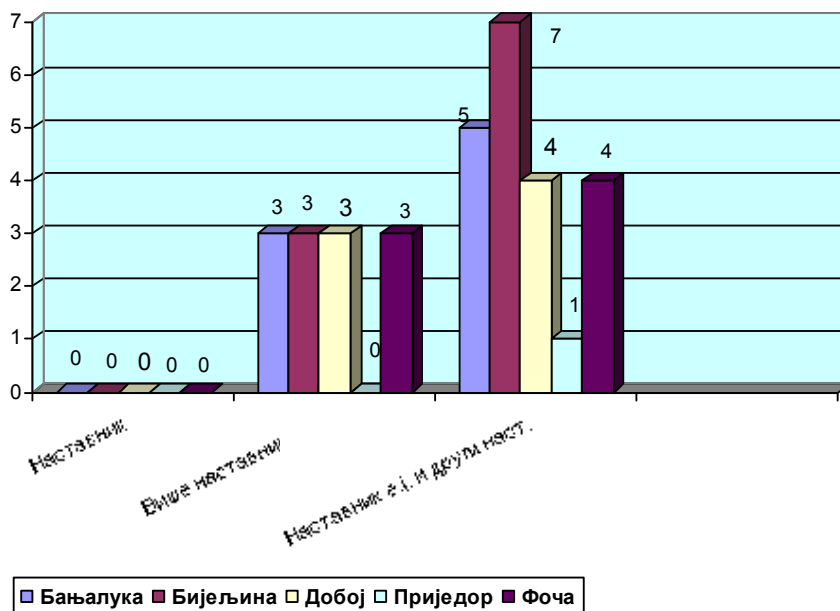
Треће питање је било везано за то ко све користи кабинет енглеског језика у настави. Понуђени су могући одговори:

- а) 1 наставник енглеског језика,
- б) више наставника енглеског језика,
- в) наставник енглеског језика и наставници других предмета,

Слика 6: Ко све користи кабинет енглеског језика

Слика 6 показује резултате по којима нема ниједне школе у којој кабинет енглеског језика користи само један наставник. У 12 школа или 36.36% кабинет енглеског језика користи неколико наставника енглеског језика. У 21 школи или 63.63% кабинет енглеског језика користи наставник енглеског језика али и наставници који предају друге предмете. Ови показатељи, још једном, потврђују несређену ситуацију што се тиче наставе енглеског језика. Улазак више наставника у кабинет намијењен за енглески језик говори о немогућности континуираног кориштења опреме и учила који се налази у кабинету, што усложњава и компликује професорима реализацију наставе.

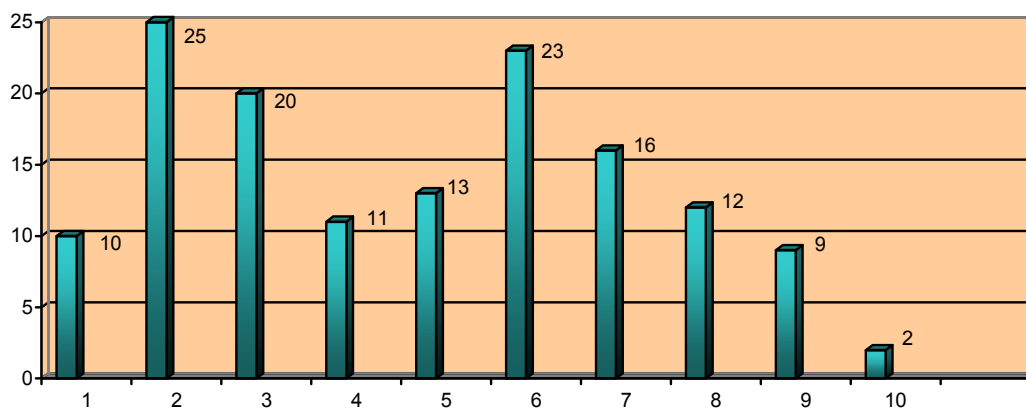

Слика 7 - Показатељи по регијама

Анализирајући регионалне показатеље, дате у слици 7, изводи се закључак да, поред тога што нема школе у којој само један наставник користи кабинет, ситуација у регијама је скоро изједначена кад се говори о кориштењу кабинета од стране неколико наставника, по 3 школе у свакој регији, сем регије Приједор. Када се говори о томе да кабинет користи наставник енглеског језика али и наставници других предмета, евидентно је да ту предњачи регија Бијељина (7 школа), затим регија Бањалука (5 школа), регије Добој и Фоча (4 школе). Оваква ситуација је најмање изражена у регији Приједор (1 школа).

У четвртном питању је требало означити која наставна средства постоје у школи и на располагању су за наставу енглеског језика. Понуђени су слиједећи могући одговори:

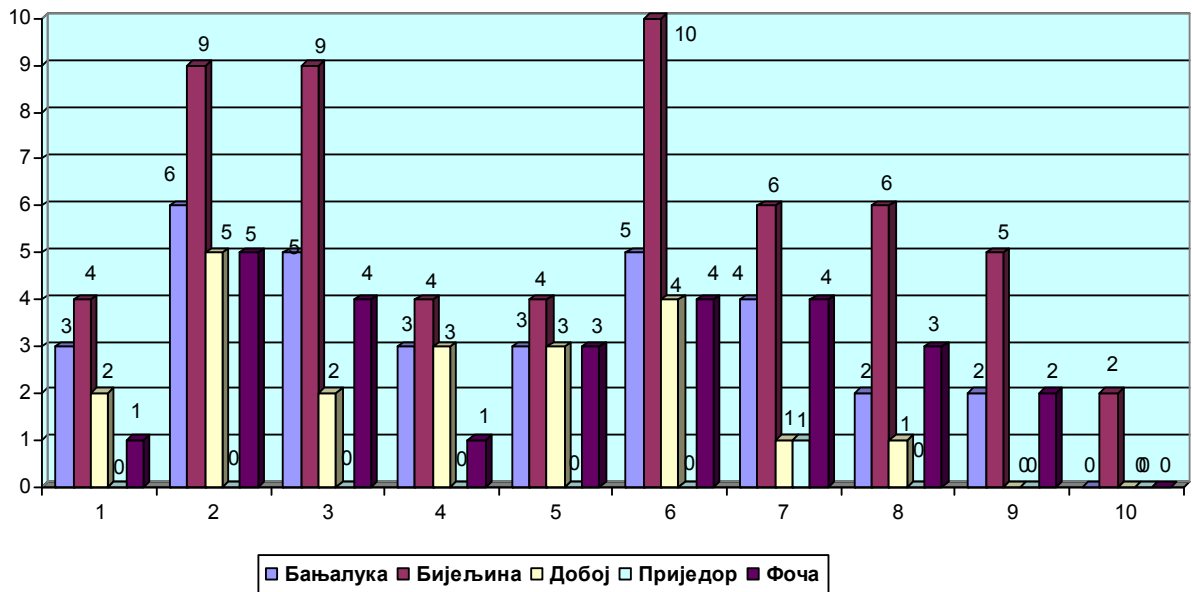
- 1.) ТВ/видео или DVD плејер,
- 2.) Касетофон/аудио CD плејер,
- 3.) DVD и CD-ови или аудио касете,
- 4.) Графоскоп,
- 5.) Рачунар и видео бим,
- 6.) Тематски постери,
- 7.) Ријечници,
- 8.) Стручна литература за наставнике,
- 9.) Помоћна литература/лектира за ученике,
- 10.) Друго,

Слика 8: Наставна средства којим су кабинети опремљени

Према добијеним подацима, евидентно је да у највећем броју (25) у школама се користи ЦеДе/касета плејер са ЦеДе-има (20), затим слиједећи у низу су тематски постери (23). Најмање су заступљени помоћна литература (9), ТВ и видео/ДВД (10) и графоскоп (11). Под остало, наставници су навели да користе интернет и личну стручну литературу.

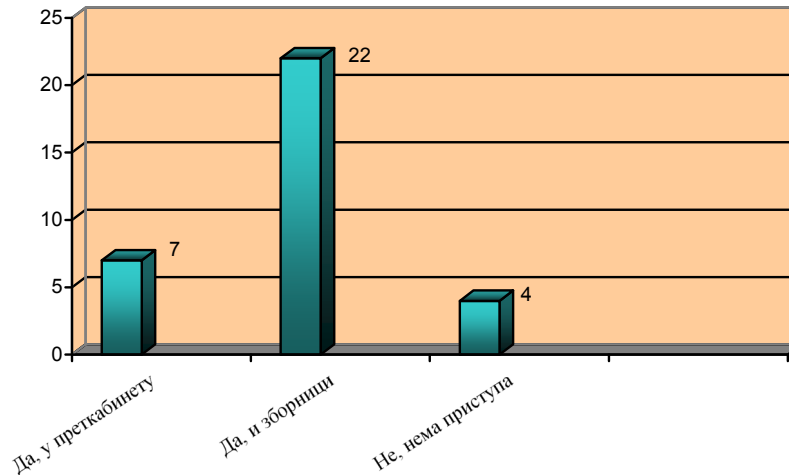

Слика 9 - Показатељи по регијама

Анализа података датих у слици 9 показује да се у регији Бијељина далеко највише користе касетофон са ЦеДеовима и тематски постери, затим стручна литература и ријечници, док се најмање користи помоћна литература. У регији Бањалука је уједначенија употреба наставних средстава, истиче се употреба ЦеДеова и тематских постера. Регија Добој има ниже вриједности у односу на претходне двије регије, али се истиче употреба ЦеДе плејера и тематских постера. Регија Приједор има јако ниске вриједности и у неким сегментима тешко да се може говорити о постојању било каквих средстава за наставу. У регији Фоча предњачи употреба ријечника и стручне литературе за наставнике, а потом ЦеДе плејера и помоћне литературе. Слика 9 показује прилично ниске вриједности што се тиче средстава која се користе у настави енглеског језика.

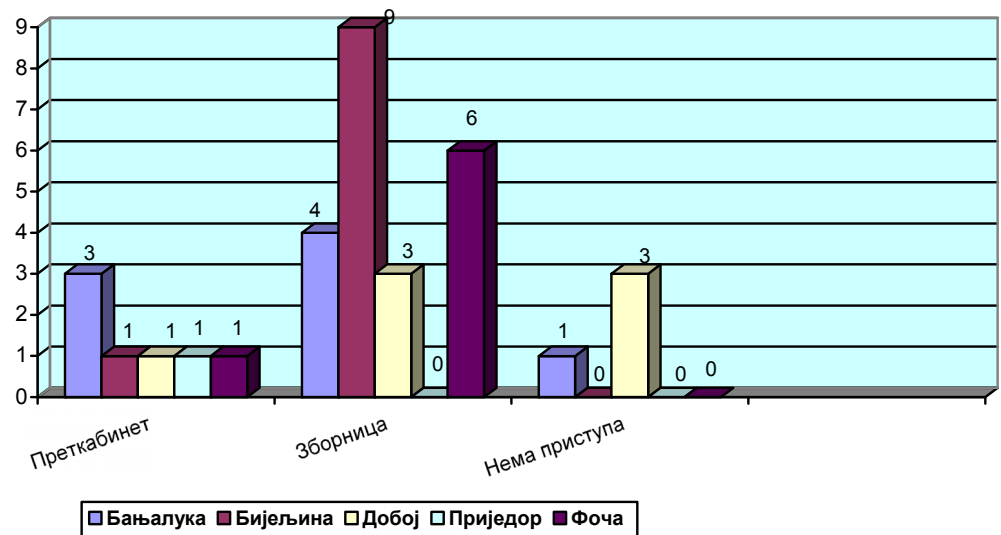
Пето питање је гласило: „Да ли за наставу енглеског језика постоји могућност кориштења рачунара и интернета“ и дати су могући одговори:

- ДА - у преткабинету је постављен рачунар за потребе наставе страних језика,
- ДА – у зборници или некој учионици постоји рачунар који користе сви наставници,
- НЕ - нема приступа рачунару и интернету,

Слика 10 – Могућност кориштења рачунара и интернета у настави енглеског језика

У 7 школа или 21.21% наставници енглеског имају рачунар у преткабинету и могућност кориштења интернета, док у 22 школе или 66.66% наставници користе рачунар и интернет у зборници, заједано са другим колегама. У 4 школе или 12.12% наставници немају приступ рачунару, а тиме ни интернету.

Слика 11 - Показатељи по регијама

Опремљеност преткабинета за енглески језик рачунаром а тиме и могућношћу приступа интернету је најбоља у регији Бањалука (3 школе), док су остале регије изједначене (1). Највећи број школа има постављен рачунар у зборници и то у регији Бијељина 9 и Фоча 6. Један мањи број школа нема постављен рачунар за потребе

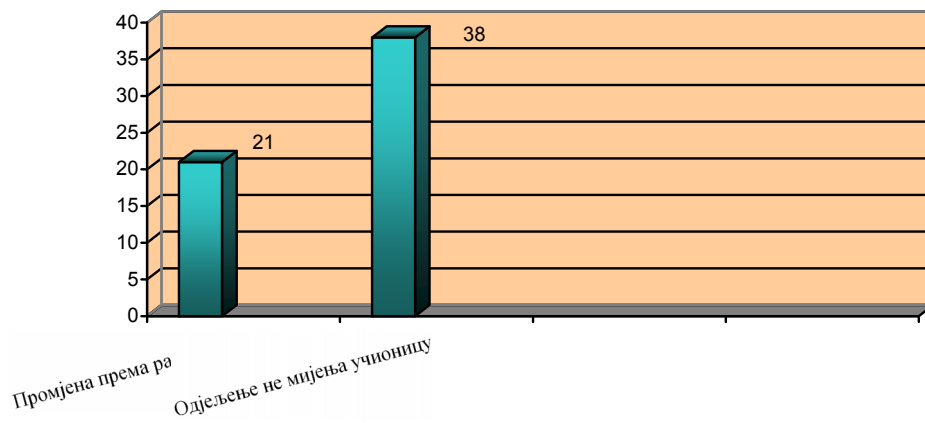
наставника ни у зборници ни у кабинетима за професоре, а најизраженија ситуација је у регији Добој (3 школе) и Бањалука (1 школа).

Школа би свакако требала да настоји и омогући свим професорима приступ рачунару и интернету. Кориштење информационих технологија у сврху планирања, програмирања и припремања за наставни процес, обраду података, вођење и чување администрације итд, је од велике помоћи за професоре страног језика. Израду задатак објективног типа, тестова и задатака за друге писмене провјере постигнућа као неопходно помагало не треба ни наглашавати.

Други дио анкетног листа је садржао питања намјењена оним школама које немају кабинет за наставу енглеског језика већ се за наставу енглеског језика користи више учионица опште намјене.

У шестом питању да ли се настава енглеског језика у школи реализује, понуђени су могући одговори:

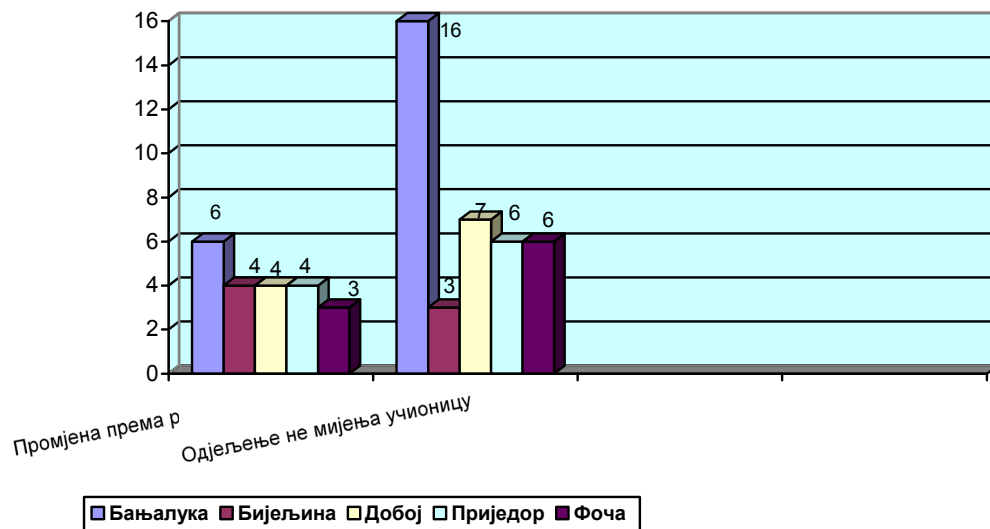
- i. у неколико учионица које мијењамо зависно од распореда, или
- ii. у неколико учионица, јер свако одјељење има своју учионицу.

Слика 12 – Настава енглеског језика се реализује у учионицама...

Настава енглеског језика се у школама, у којима нема кабинет за енглески језик, реализује на два начина. Један начин подразумијева да одјељења и наставници мијењају учионицу зависно од распореда. У 21 школи или 35.59% наилазимо на овакву праксу. Понекад то значи да, иако је у питању „блок часова“, и наставник и одјељење мијењају учионицу онај други час блока.

Други начин је мало „једноставнији“ и подразумијева да свако одјељење има своју фиксну учионицу, те да само професори мијењају учионице зависно од свог распореда. У 38 школа или 64.40% наилазимо на овакву праксу.

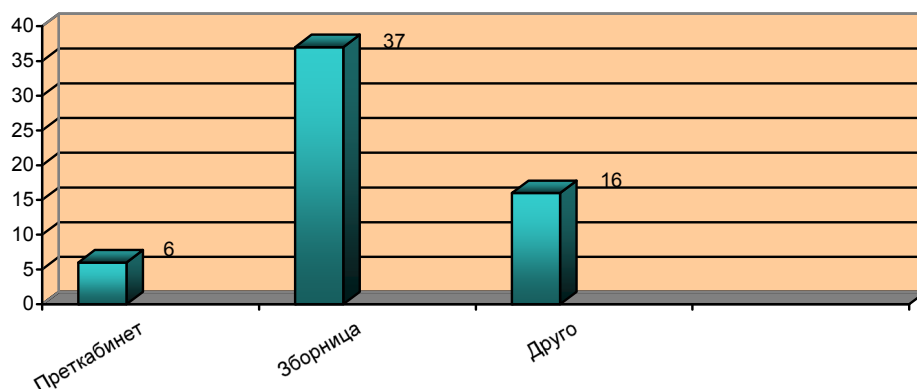

Слика 13 - Показатељи по регијама

Слика 13 даје преглед стања по регијама што се тиче мјеста извођења наставе енглеског језика. Ситуација када једно одјелење има своју фиксну учионицу најизраженија у регији Бањалука (16 школа), а затим у регијама Добој (7 школа), и Пријedor и Фоча (6 школа), дос су у регији Бијељина то 3 школе. Ситуација да се за наставу енглеског језика користи више учионица, зависно од распореда школе, је најизраженија у регији Бањалука (6 школа), регијама Бијељина, Добој и Пријedor (4 школе), док су у регији Фоча то само 3 школе.

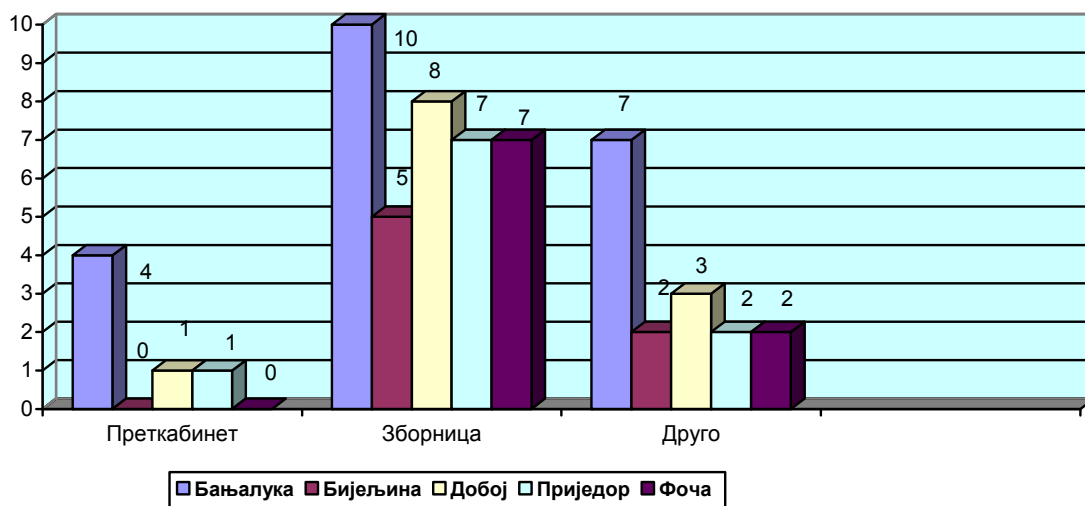
У седмом питању, гдје се наставна средства и учила остављају, могући одговори су:

1. преткабинету за стране језике,
2. зборници, у претинцима за стране језике,
3. друго.

Слика 14 – Наставна средства за енглески језик се чувају у.....

Могућност да се наставна средства за енглески језик остављају у преткабинету постоји у 6 школа или 10,16%. Могућност да се наставна средства за енглески језик остављају у зборници у претинцима наставника постоји у 37 школа или 62,71%. У 16 школа или 27,11%, наставници морају да користе алтернативна рјешења за чување средстава за наставу енглеског ејзика. Најчешће то су учионице.

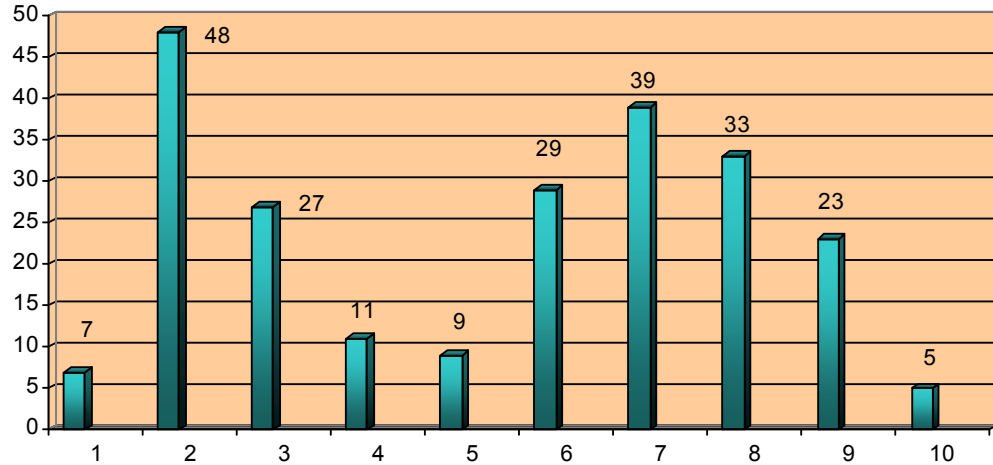

Слика 15 - Показатељи по регијама

У 4 школе регије Бањалука и 1 школи регија Добој и Приједор, наставна средства се чувају у преткабинету за енглески језик. У 10 школа регије Бањалука, 8 школа регије Добој и 7 школа регија Приједор и Фоча наставна средства се остављају у зборници. У регији Бијељина је то случај у само 5 школа. У 7 школа регије Бањалука, 3 школе регије Добој и 2 школе регија Бијељина, Фоча и Приједор, наставници користе алтернативна рјешења за остављање наставних средстава за наставу енглеског језика.

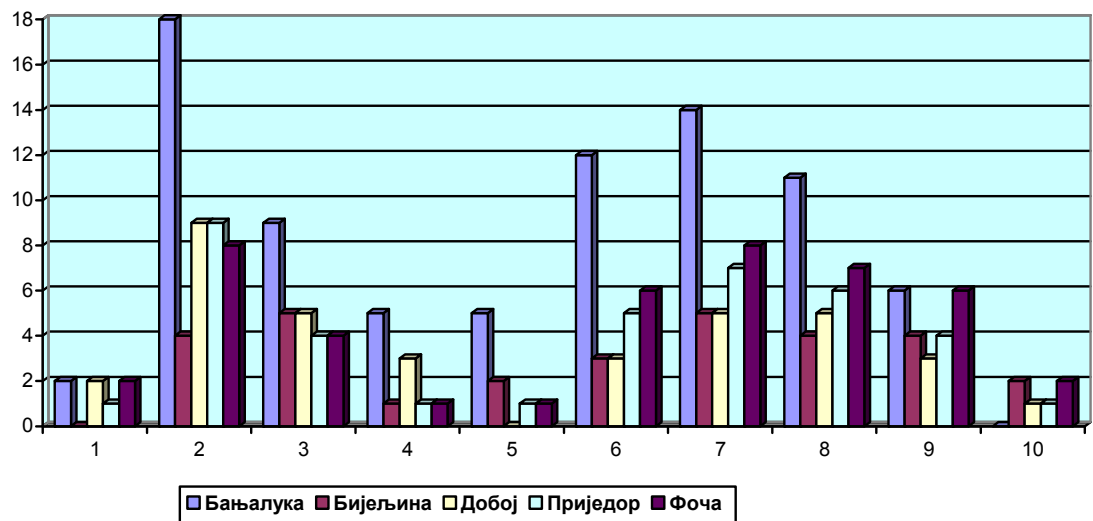
Осмо питање, као и у првом дијелу анкетног листа односило се на врсту наставних средстава којима располажу професори енглеског језика у школи:

- 1.) ТВ/видео или DVD плејер,
- 2.) Касетофон/аудио CD плејер,
- 3.) DVD и CD-ови или аудио касете,
- 4.) Графоскоп,
- 5.) Рачунар и видео бим,
- 6.) Тематски постери,
- 7.) Ријечници,
- 8.) Стручна литература за наставнике,
- 9.) Помоћна литература/лектира за ученике,
- 10.) Друго.

Слика 16 – Наставна средства која се користе у настави енглеског језика

Према добијеним подацима, евидентно је да у највећем броју (48) у школама се користи ЦеДе/касепт плејер са ЦеДе-има (27), затим слиједећи у низу су ријечници (39), стручна литература за наставнике (33) и тематски постери (29). Најмање су заступљени ТВ/видео или ДВД плејер (7). Под остало, наставници су навели да користе интернет и личну стручну литературу.

Слика 17 - Показатељи по регијама

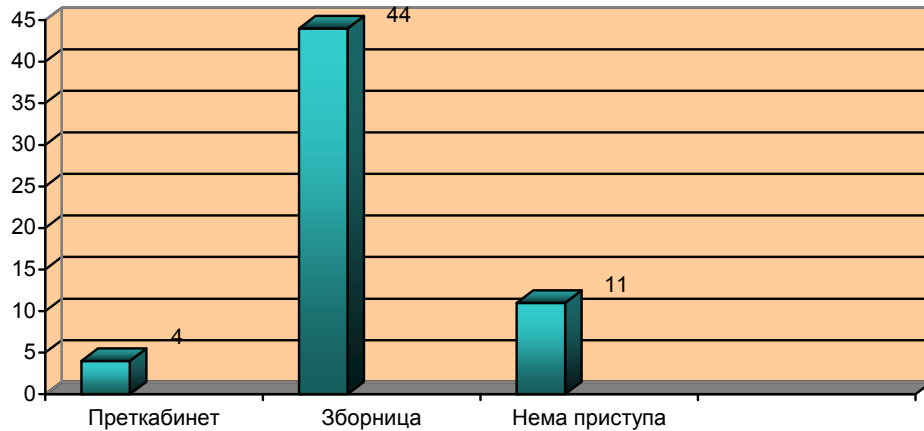
Анализа података датих у слици 17 показује да се у регији Бањалука далеко највише користе касетофон са ЦеДеовима и тематски постери, затим стручна литература и ријечници. У регијама Добој и Приједор је изражена употреба Касетофон/аудио CD плејера и тематских постера, стручне литературе и ријечника.

Девето питање је везано за могућност кориштења рачунара и интернета у настави енглеског језика:

ДА - у преткабинету је постављен рачунар за потребе наставе страних језика: 4

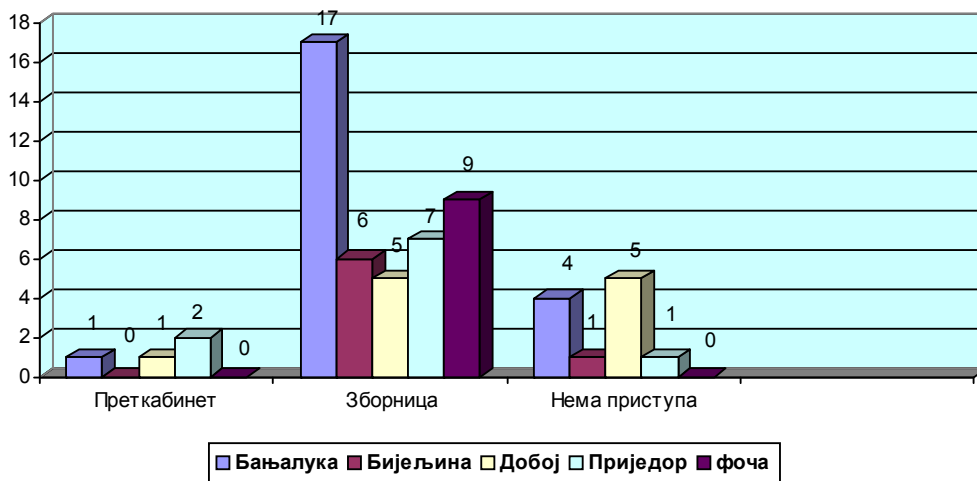
ДА – у зборници или некој учионици постоји рачунар који користе сви наставници:44

НЕ - нема приступа рачунару и интернету: 11

Слика 18 – Могућност кориштења рачунара и интернета за наставу енглеског језика

У 4 школе или 6.77% наставници енглеског имају рачунар у преткабинету и могућност кориштења интернета, док у 44 школе или 74.57% наставници користе рачунар и интернет у зборници, заједано са другим колегама. У 11 школа или 18.64% наставници немају приступ рачунару, а тиме ни интернету.

Слика 19 - Показатељи по регијама

Опремљеност преткабинета за енглески језик рачунаром а тиме и могућношћу приступа интернету је најбоља у регији Приједор (2 школе), па у регији Бањалука и

Добој (1 школа). Највећи број школа има постављен рачунар у зборници и то у регији Бањалука 17, и Фоча 9. Затим слиједи регије Бијељина са 6, Приједор са 7 и Добој са 5 школа. Један број школа нема постављен рачунар за потребе наставника ни у зборници ни у кабинетима за професоре, а најизраженија ситуација је у регији Добој (5 школа) и Бањалука (4 школе). Затим слиједи регија Бијељина и Приједор са 1 школом. У регији Фоча није забиљежен ниједан овакав случај.

Школе би свакако требале да настоје и омогуће свим професорима приступ рачунару и интернету. Кориштење информационих технологија у сврху планирања, програмирања и припремања за наставни процес, обраду података, вођење и чување администрације итд, је од велике помоћи за професоре страног језика, као и помоћ при изради задатака објективног типа, тестова и задатака за друге писмене провјере постигнућа.

У десетом питању су активни професора енглеског језика требали да напишу:

А) да ли су подузимали и какве активности у циљу побољшања стања опремљености кабинета за наставу енглеског језика, и

Б) који су приоритети дјеловања по питању опремљености школа за наставу енглеског језика, по мишљењу активна.

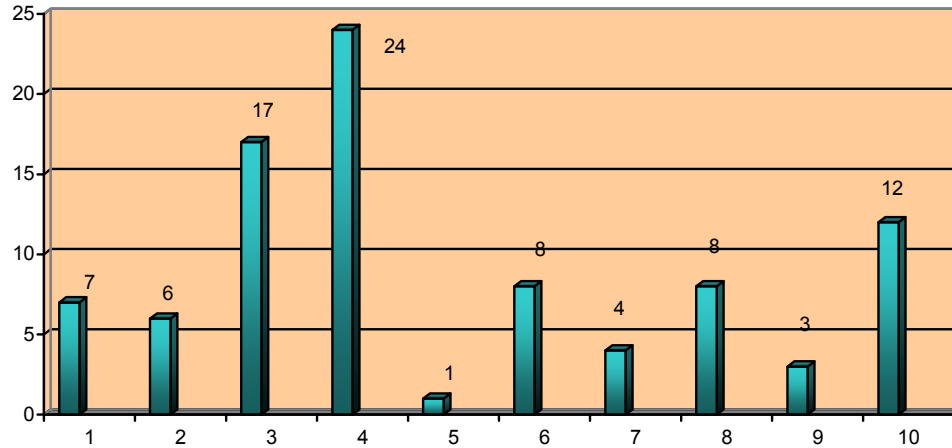
В) На крају самог анкетног листа је остављено простора за коментаре активна.

А) Активности

Активности које су активни професора енглеског језика покренули у смислу побољшања услова рада, набавке неопходних наставних средстава и учила могу се груписати у неколико подкатегија:

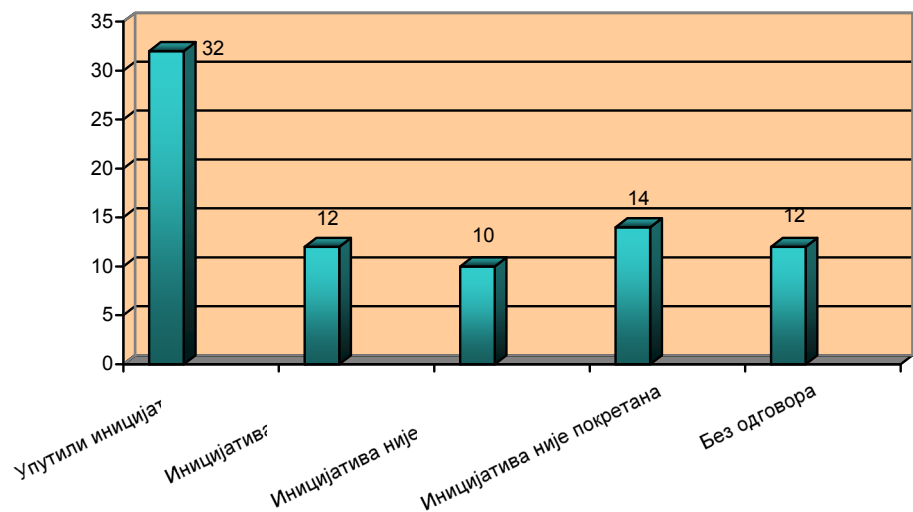
1. рачунар, видео бим,
2. ТВ, ДВД плејер,
3. ЦД касетофон плејер,
4. стручна литература,
5. копир апарат,
6. опрема/средства,
7. фонолабораториј,
8. кабинет енглеског језика,
9. мултимедијална учионица,
10. без коментара.

Слика 20– Иницијативе актива за побољшање услова рада

Иницијативе које су активи наставника енглеског језика упутиле за побољшање стања опремљености за наставу енглеског језика се највише односе на: набавку стручне литературе за наставнике (24 иницијативе), набавку касетофон/ЦеДе плејера (17 иницијатива), а по осам иницијатива је упућено за формирање кабинета енглеског језика и за набавку наставних средстава и опреме уопште. У 12 анкетних листова није дат никакав коментар по овом питању.

Слика 21 – Статистички приказ иницијатива актива

Статистички приказ покренутих иницијатива актива професора енглеског језика. Од укупног броја прикупљених анкета, 67.5% актива је покренуло неки облик иницијативе у сврху побољшања услова рада у настави енглеског језика. Само 17.5% актива није покренуло никакву иницијативу, док је 15% анкета било без одговора.

Категорија покренутих иницијатива се даље може разложити у три подгрупе: иницијативе које су покренуте и нема података о њиховом прихватању или одбијању: 40%, Иницијативе које су покренуте и одобрене од стране оних којима су упућене: 15% и иницијативе које су покренуте али нису одобрене: 12.5%.

Истиче се висок проценат покренутих иницијатива, што говори о незадовољавајућем стању опремљености средњих школа за наставу енглеског језика, али у исто вријеме о мобилности, иницијативности, жељама и настојању актива професора енглеског језика да се такво стање превазиђе и побољша.

Број актива који нису имали покренутих иницијатива јесте мали у односу на укупан број анкетираних, али не и занемарив. Претпоставка је да је разлог томе недостатак потребних средстава у школама која би била усмјерена на побољшање тренутне ситуације у погледу стања опремљености у настави енглеског језика. То потврђују изјаве из неких од анкетираних школа: „Због недостатка финансијских средстава нису покретане никакве активности“ или „школа нема довољно средстава ни за основне ствари“. Тренутна ситуација за неке наставнике изгледа као безизлазна, те и не покушавају да нешто покрену: „Прилагодили смо се материјалним условима школе“ „За кабинет нема услова“ „Није било могућности покретати било какву иницијативу“ „школа нема довољно средстава ни за основне ствари“ „Све досадашње иницијативе су наилазиле на негативан одговор због недостатка материјалних средстава“.

Према подацима из анкетних листова, писмени захтјеви и иницијативе за набавку опреме или неки вид унапређења наставе енглеског језика се углавном упућују руководству школе (директору, замјенику директора), на које директори одговарају потврдно, у смислу прихватања иницијативе и набавке потребног или дају негативан одговор. Међутим, руководство школе није и једина могућа циљна категорија. Анкетни листови указују да активи нису чекали само на руководство школе да им се ријешу проблем, набави потребна опрема и сл. Активи су се обраћали Школском одбору; уједној школи је Савјет ученика реаговао и направио пројекат за опремање кабинета енглеског језика; један актив је направио пројекат и аплицирао у Скупштини општине (пројекат је био одобрен и тако су добили савремену опрему за кабинет). У другој школи, актив је такође направио пројекат који је кандидован у једној међународној организацији. Надаље, један актив је остварио сарадњу са неколико других школа, те су заједнички аплицирали за мултимедијални кабинет из фондова ЕУ. У једној школи су направили пројекат који су кандидовали Министарству поросвјете и културе. Иницијативе нису увијек везане за опремање кабинета, што показује анкетни лист школе у којој су професори покренули иницијативу за увезивање актива на нивоу општине.

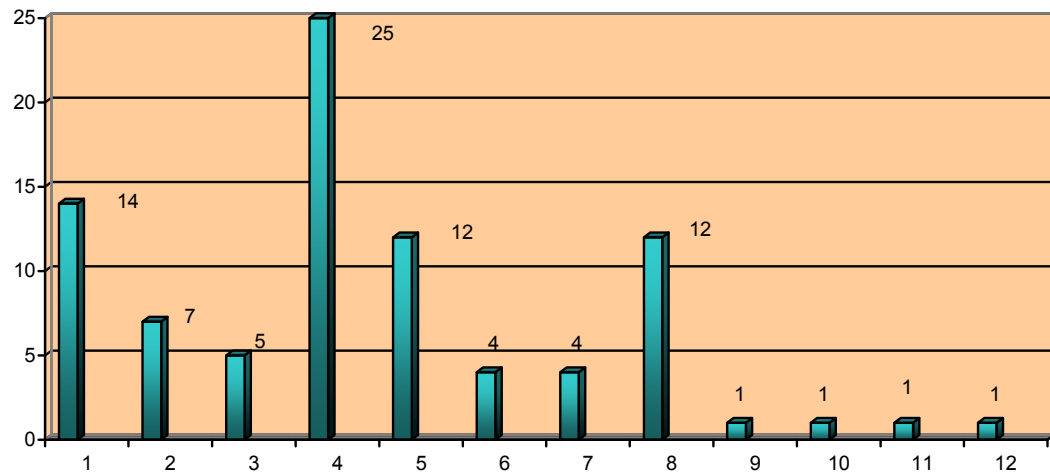
Б) Приоритети

Приликом изјашњавања о томе шта би, по мишљењу актива било приоритетно набавити, урадити или организовати у школи, како би се побољшали услови извођења наставе енглеског језика, одговори су били разноврсни, многи од њих истовјетни, понеки дати у збирном опису или наведени таксативно. Узевши у обзир све наведене приоритете, могуће их је категорисати у двије основне групе: а) просторне потребе и б) потребе за наставним средствима. Један број актива није дао никакав одговор, што је можда значило да у одређеном тренутку нису имали никаквих одређених дефинисаних потреба за извођење наставе енглеског језика или да таквих потреба и нема.

Гледано са аспекта детаљније анализе исказаних приоритетних потреба актива за унапређење реализације наставе енглеског језика, издвајају се слиједеће подгрупе:

- 1) стручна литература, лектира, више уџбеника,
- 2) ТВ/ДВД апарат,
- 3) видео бим,
- 4) кабинет за енглески језик/ фонолабораториј,
- 5) наставна средства,
- 6) побољшати техничку опремљеност у школи,
- 7) ЦД плејер и ЦД-ови уз уџбенике,

- 8) рачунар и интернет конекција,
- 9) графоскоп,
- 10) библиотека на енглеском језику,
- 11) софтверски пакет за учење енглеског језика,
- 12) задовољни смо оним што имамо.

Слика 22 – Приоритетне потребе за наставу енглеског језика

Из наведених података је јасно да је далеко највећа потреба исказана за формирањем кабинета који би био кориштен само за наставу енглеског језика (у мањем броју анкета је назначена «фонолабораторија»). Након кабинета, слиједећа највећа потреба је стручна литература, лектира и уџбеници, професорима енглеског језика неопходни за квалитетно припремање и реализацију наставног процеса. Потом слиједу «наставна средства (један број анкета је садржао само ову категорију глобално изражену, док су код неких анкета надаље били разрађени тачно наведени сегменти ове подкатегорије) и «рачунар и интернет конекција». Доступност рачунару и интернет конекцији су од виталног значаја за професоре енглеског језика у смислу подизања нивоа квалитета припремања, а тиме и реализације наставног процеса, што у крајњем резултату доводи до бољих ученичких постигнућа. Ставке 2,3,6,7, 9 су у неким анкетама наведене свака посебно, а у неким под заједничким називом «наставна средства». Интересантна је идеја о формирању «библиотеке на енглеском језику» - само у неколицини школа је забиљежено постојање таквог једног одјељења у оквиру постојеће школске библиотеке, у којем професори али и ученици могу да задуже лектуру за читање, граматику за припремање или учење и сл.

В) Коментари

У финалном дијелу анкете, активима професора енглеског језика је дата могућност да напишу свој коментар везано за опремљеност кабинета за наставу енглеског језика. Велики број профила професора енглеског језика није написао никакав коментар (87.5%), док је мањи дио (12.5%) дао свој коментар. Дио тих коментара се односио на ситуацију у којој су професори препуштени сами себи приликом набавке наставних средстава и училиа што морају сами и да изфинансирају.

Други дио коментара се односио на неопходност организовања квалитетних семинара за професоре енглеског језика. Исказана је потреба организовања савјетодавног рада, јер „ради се у тешким условима“ и потребно се савјетовати о томе да ли се добро ради, размијенити искуства везано за литературу и модуле.

Такође је истакнуто да се јавља потреба за издавањем уџбеника који прате наставни план и програм прописан од стране Министарства просвјете и културе.

Указано је на неопходност подизања нивоа квалитета образовања ученика у основној школи, ниво знања ученика који долазе из основне школе је низак и поред вишегодишњег учења енглеског језика.

У једном анкетном листу је предложено формирање група у настави страних језика док је у другом анкетном листу актив навео да су, обзиром на тренутну економску ситуацију, услови рада за професоре енглеског језика добри.

Закључци и препоруке

1. Опремљеност кабинета и учионица за енглески језик у средњим школама је на незадовољавајућем нивоу. За наставу енглеског језика се углавном користе, поред основних средстава (уџбеник, вјежбанка, табла, креда) ЦеДе/касетофон плејер са ЦеДеоима који прате садржаје уџбеника и тематски постери,
2. Број кабинета енглеског језика је веома мали. Углавном је у школама настава енглеског језика организована тако да један професор држи часове енглеског језика у неколико учионица, а није ријетка и ситуација да и професор и ученици мијењају учионице у току наставе па и блок-часова.
3. Активи школа треба и даље да изналазе начине и путеве за побољшање опремљености кабинета за наставу енглеског језика. Користити редовне путеве обраћања управним и руководећим структурама школе али тражити и алтернативна рјешења кроз облике самоорганизовања и самоиницијативе.
4. Препоручује се руководству школа да се пронађе начин организације кабинетске наставе, гдје би били одређени кабинети само за наставу енглеског језика, како би професори могли опрему и средства држати у тим кабинетима и организовати наставу на квалитетан начин.
5. У школама гдје није могуће организовати кабинетску наставу, распоред кориштења учионица направити тако да професори мијењају што је могуће мањи број учионица у току наставе.
6. Избјежавати праксу да у току наставног дана, професор и ученици мијењају учионицу у току „блок часова“ енглеског језика.
7. стално се ангажовати на проналажењу начина и средстава за набавку неопходне опреме и средстава за наставу енглеског језика, чиме би се побољшали услови рада, квалитет наставе и пружио могућност ученицима да страни језик науче што боље.

Просвјетни савјетник
Татјана Богдановић